

vlada tirja od vseh novih škofov in župnikov, da bi mogli njej in njenim postavam pokorščino priseči. Ker pa tega po svoji vesti storiti ne morejo, jim zapira vlada vse dohodke, tako da vsi ti, razun milodarov od posebnih dobrotnikov, le od milošnje sv. Očeta živé. Slednjič se mora še omeniti posebna vrsta potroškov, ki se sicer od leta do leta manjšajo, pa so sedaj vendar še jako veliki. Papeži namreč so kakor vladarji Rimske države imeli drugim vladarjem enako tudi veliko svetovnih, se ve da večidel oženjenih, uradnikov v raznih državnih službah. Ko je začela italijanska vlada pokojnemu papežu dežele ropati, niso hotli prav mnogi uradniki papežu prisežene zvestobe prelomiti in se novi krivični vladi zapriseči. Vsi ti uradniki in njih vdove morajo do smrti prejemati, če tudi male, vendar tolike penzije in iz blagajnice sv. Očeta, da zamorejo živeti.

Dokler so imeli sv. Oče še Rimsko državo v posesti, so vse čiste dohodke obračali za potrebe vladarstva vesoljne cerkve; kajti prav v ta namen so nekdanj pobožni kralji in cesarji to državo rimskim papežem darovali in za vse prihodnje čase slovesno zagotovili. In kakor so pri nas goreči kristijani zidali cerkve in samostane, drugi zopet cerkvam darovali zemljišča, še drugi napravljali bogate ustanove ali „štiftinge“ v denarjih: se je vse to enako in še le v veči meri godilo tudi v Rimu. V teku dolgih stoletij se je tamkaj postavilo mnogo velikanskih cerkev, samostanov, semenišč in misijonskih šol, katerim so dobrotniki darovali bogata posestva za cerkvene potrebe, drugi jim zopet izročili bogate denarne ustanove: ustanove za misijone, za izrejo duhovnikov, za šole, za božjo službo itd. Največ teh ustanov so napravili, se ve da, papeži sami. In prav od teh ustanov so poprej po večem živeli tisti duhovni pomočniki sv. Očeta, o katerih smo od začetka govorili. Ali Bogu bodi potoženo, kako se je zadnja leta vse to prežalostno spremenilo! Sedanja italijanska vlada je pograbila eno papeževo deželico za drugo in l. 1870 zasedla celo rimsko mesto, ter sv. Očetu pustila le dve palači: Vatikansko in Lateransko; v prvi prebivajo sami in ob enem v obeh veči del Njihovih duhovnih pomočnikov. Vlada je pregnala vse menihe, izmed katerih je poprej mnogo opravljalo brezplačno duhovne službe za vesoljno cerkev. Mnogo samostanov je spremenila v kasarne in mnoge duhovne šole v državne brezverne šole. Vrh tega je slednjič do malega pograbila cerkvena posestva in cerkvene ustanove. Tako pa je prišlo, da so sv. Oče zaporedoma zgubili vse pomočke in sredstva, katerih so poprej obilno imeli za potrebe vladarstva vesoljne cerkve, in česar še nikoli nismo slišali, to smo zadnja leta doživeli, da se za sv. Očeta milošnja pobira! Res je sicer, da ponuja italijanska vlada sv. Očetu bogato letno odškodnino, ako se vsem pravicam do rimske države odpovejo in veljavnost sedanje vlade pripoznajo. Pa prav tega ne morejo in ne

smejo nijeden papež storiti, ako nečejo svoje vesti oskruniti s največim grehom izdajstva božjega: kajti rimska država ni papeževa država, kateri bi se zamogli papež tako odpovedati, kakor se kateri drugi kralj svoje države svobodno odpove; ampak rimska država je, kakor smo že slišali, cerkvena država, to je, papežem le zavolj potreb vesoljne cerkve v varstvo izročena.

Iz vsega tega pa je razvidno, da so sedanji papež, ako izvzamemo male takse, ki se od nekterih duhovnih pisem v Njihovih pisarnah plačujejo, brez vseh dohodkov. Njihovo bogastvo je previdnost božja, ki ni in ne bo nikoli cerkve Kristasove zapustila. Njihov edini dohodek pa milošnja ali denarič sv. Petra, ki se po katoliških deželah za Njih pobira. Pri tako bridkih razmerah sv. Očeta naša radodarnost do Njih ne sme pešati, kakor se je žalibog zadnja leta v nekterih škofijah pokazalo, ampak se mora le še pomnožiti. Res je; leta so trda in pomanjkanje denarja vseobče: vendar kdor je Bogu hvaležen za dar prave sv. vere, in sv. Očetu v resnični ljubezni vdan, si bo vsako leto parkrajcarjev gotovo še pritrpati zamogel, da jih za sv. Očeta, ali prav za prav za potrebe vesoljne cerkve daruje. V Lavantinski škofiji je že od leta 1860. družba sv. Mihaela v ta namen vpeljana.*) Bodi v imenu sv. Očeta vsem bratom in sestram te družbe izrečena srčna zahvala za vse milodare, ki so jih dosihmal z otroško ljubeznijo darovali. Naj ne opešajo tudi v prihodnje! Daj pa ljubi Bog, da bi to pojasnjenje razmer sv. Očeta še mnogim in prav mnogim srce omeščalo in voljo nagnilo, da bi tudi v družbo sv. Mihaela stopili in milošnjo Lavantinske škofije za sv. Očeta pomnožili!

Ker pa vendar mnogim ne bo volja ravno v družbo stopiti, pač pa so rade volje pripravljene vsako leto za sv. Očeta kolikor toliko darovati, so naš milostljivi knez in škof zaukazali, da naj sicer družba sv. Mihaela, kakor dosihmal, tako tudi z naprej po navadi, kakor je v vsaki fari vpeljana, svojo milošnjo zлага, vrh tega pa bo z naprej trikrat v letu splošno cerkveno darovanje za sv. Očeta, in sicer: prvo nedeljo po 20. februarju, kateri den so Leo XII. bili za papeža izvoljeni, potem na praznik sv. apostolov Petra in Pavla, patronov katoliške cerkve, in slednjič v nedeljo po godu sv. Mihaela, v čigar varstvo je denarič sv. Petra v Avstriji postavljen. Milošnja za sv. Očeta se bo tudi z naprej po dekanijskih uradih do škofijstva pošiljala.

K.

Gospodarske stvari.

Vinsko leto 1878 na Štajerskem.

Poročila iz drugih vinskih dežel nam pravijo, da so vinogradarji letos jako zadovoljni. Pridelali

Primeri Drobčinice l. 1864 stran 3—45.

so namreč veliko in dobrega vina, posebno v Dalmaciji, na Hrvatskem in Ogerskem. Tukaj jim je celó posode zmanjkalo, kakor nam l. 1834. in 35. Letos pa mi tako srečni nismo ter bodo skoro oni dobili prav, ki trdijo, da bode sedemdesetke vse treba šteti med neugodne vinske letine. Navečno mokro in hladno vreme, mrazne noči, celó poleti, nalivi, toče, so branile, da izredno obilno nalezeni kabrnki niso mogli postati dobro dozoreno grozdje. Jesen l. 1877 bila je prav ugodna, les do dobra zrel, ljudje so veliko dela po vinogradih opravili. Zima tudi ni bila huda, 17. dec. 1877. je prvi večji mraz potegnil, najhujši bil je 12. in 13. januarja 1878. namreč — 16° R. in 13. februarja, ko je gorkomer kazal — 13° R. Snega bilo je ravno prav. Potem je nastopilo lepo spomladansko vreme, rezitev in prva kop bila je do 24. marea skoro povsod dokončana, potem je zapalo debelo snega. Meseca aprila pa je nastala popolna spomlad, vse je bilo v cvetju in hvala Bogu slani je srečno všlo. Ko bi še sledeči mesenci bili jednako ugodni, letino bi morali všteti med najboljše v celem stoletju, toliko sadeža se je na drevju, v goricah itd. prikazalo. Prva nevihta je prišla 21. aprila in 25. aprila je toča sekala po Ljutomerskih goricah pa ni veliko škodila. Maj bil je deževen, imel je 12 dni dež, slane pa ni bilo. Upanje na obilo sadja in grozdja postajalo je čedalje večje. Juni bil je neprijazen in deloma celó hladen, ter imel 10 dežnih dni. Kabrnki so pozno začeli cveteti. Neugodno vreme je cvetenje vedno motilo in ga zavleklo do sred julija. Grozdičje postalo je „cusravo“. Juli je imel 18 dežnih dni, pogostih nalivov in toč. Po mnogih goricah je tudi smod veliko škode delal. August in september imela sta le nekaj lepega vremena; september nam je dal celó 17 dežnih dni, noči so postale močno hladne ter so zorenje grozdja zadržavale, ki je pogosto začelo gnjiti. Ker je meseca septembra pogosto dežilo, se je delo, kojega so ljudje veliko imelo s spravljanjem zrelih jabelk, hrušek, sliv in orehov, močno zavleklo, skoro do sred oktobra. Nekaj zavolj obilnega dela, nekaj pa, ker je grozdje še le kislo bilo, čakali so vinogradarji z branjem, kakor še maloktero leto prej. Branja so se poprijemali najbolj od 14. oktobra naprej. Delo je bilo mudno, skoro vsaki drugi den je šel dež in 31. oktobra, potem 2. in 3. novembra, ga je debeli sneg popolnem ustavil. Na stotine štrtinjakov vina, posebno okoli Maribora, je prišlo pod sneg, še le 12. nov. so mogli branje nadaljevati in pri št. Ilju v Slov. goricah so še 24. nov. berači v goricah pobirali. Tako je končalo vinsko leto prav žalostno, ki nam je toliko veselega obetalo. Mošt je naglo in burno vrel in novo vino bode gotovo slabejše od lanijskega. Sladkorja kazal je mošt po 10% in 11%, v Štrihovecu po 13, okoli Maribora po 14 in 15, v Črešnovcih pri Radgoni po 16 in 17 in le v Ljutomeru in v Ritonjskem pri Slov. Bistrici po 18 in 19%. Kisline pa menda nobenega

leta, odkar pišemo 1870 in više, toliko ni bilo, kakor letos. Nabralo se je sicer res obilo, ali kaj pomaga to, če pa pridelka v denar spraviti ne moremo! Kateri so prisiljeni, prodavajo novo vino po tako nizki ceni, kakor še skoro nobeno leto do sedaj; štrtinjak po 25, 30, 40 fl. Tisti, ki dobijo več, so uže dobro prodali. Tako je vsaj v Mariboru. Po 50 in 60 fl. dobiš vina, kolikor ga hočeš! Grajščak velike grajščine Brunnsee ima vinograde v raznih krajih in je 13. novembra novo vino po dražbi prodal ter za tako imenovano Goričko vino (Strihovec, Plojdra, Lugac itd.) dobil za štrtinjak (10 starih veder) in brez posode po 50 fl. za Kapelščaka pri Radgoni po 90 fl. za Ritonjščaka (Rittersberg) po 105 fl. in za Ljutomerščaka po 122 fl. Kako je kaj na Bizeljskem in po drugod, tega nismo mogli poizvedeti. Zato prosimo prijatelje „Slov. Gospodarja“ po dotičnih krajih, naj nam blagovolijo kaj poročati!

Koliko travnega semena in v kateri zmesi se poseje na oral razne zemlje.

M. V obče se jemljó na oral zemljišša sledeče zmesi travnih semen: a) Na težko, vezavno glinasto in ilovičasto zemljo: semena od trave, ki se imenuje svinjski rep (*Phleum pratense*, Lieschgras tudi *Timotheusgras*) 6 funtov, travne ljulike (*Lolium perenne*, englisches Raigras) 3 funte, travniške bilnice (*festuca pratensis*, Wiesenschwingel) 6 funtov, pasje trave (*Dactylis glomerata* Knaulgras) 6 funtov, travne fiorinovke (*Fioringras*) 4 funte, bele detelje (*Trifolium hybridum*, Leostredklee) 10 funtov; vsega vkup 44 funtov. b) Na srednje močno ilovičasto in pešnato zemljo: latovke ali tratnice (*Poa pratensis* Riespengras) 12 funtov, trave imenovane „lisičji rep“ (*Alopecurus pratensis* Wiesenfuchsschwanz) 6 funtov, laške pahovke (*Italienisches Raigras*) 6 funtov, francoske pahovke (*Arrhenatherum avenaceum*, französisches Raigras) 4 funte, boljke ali rosulje (*Antoxanthum odoratum* Ruchgras) 4 funte, rudeče travniške detelje (*Rother Wiesenkleee*) 8 funtov, bele detelje 4 funte; vsega vkup 44 funtov. c) Na suho zemljo: francoske pahovke 12 funtov, laške pahovke 8 funtov, svinjskega repa ali Timotejeve trave 8 funtov, ovčje trave (*Schafschwingel*) 6 funtov, rudeče detelje 8 funtov, bele detelje 4 funte; vsega vkup: 46 funtov. d) Na gozdne travnike z bolj mokrotnim zemljiščem: pasje trave 8 funtov, navadne latovke ali tratnice 8 funtov, travničke bilnice 8 funtov, trave fiorinske 6 funtov, bele detelje 14 funtov; vsega vkup 44 funtov.

Zoper difteritis ali vratno vnetico, se vzame stolčeno žveplo. Eno čajno žlico žvepla dene se v kozarec poln vode ter se dobro zmeša in potem v grlu grglja. Grgljano vodo se svetuje tudi požreti. Žveplo uniči vsako glivo (gobo) na človeku, živalih in rastlinah v malo minutah. To sredstvo so zdravniki neki z dobrim vspehom rabili.

Josip Kotnik, učitelj.

Sejmovi. 17. dec. Ljutomer; 19. dec. sv. Ana pri Celju; 22. dec. Brežice.

Dopisi.

Iz Gradca. (Štajerski deželni zbor) je letos dobil iz nova izvoljenih poslancev, Slovenci smo jih 8 poslali v Gradec. Volilce po pravici zanima, kako so se jim poslanci kaj obnašali. Temu hoče dopisnik utreči ter dnes in v prihodnjih številkah „Slov. Gosp.“ popisati. Zborovanje se je pričelo 24. sept. Prvo, kar so slovenski poslanci storili, bilo je svoj „klub“ (družbo) napraviti ter za predsednika g. dr. Dominkuša izvoliti. To se je še tisti dan naznanilo „kluboma“ nemških konservativcev in liberalcev, da bi pri volitvah v posamezne odbore na Slovence ozir jemali. Ali glej čudo! 25. sept. so bile te volitve, pri katerih se 12 odbornikov za denarstvene zadeve, 7 za šolske stvari, 5 za prošnje, 7 za poljedelstvo in 7 za občinske ali srenjske potrebe voli, pa samo v 2 odbora sta se Slovence volila in sicer v šolski odbor prof. Žolgar in v odbor za prošnje ali peticije dr. Dominkuš. Bi pač smeli prašati zdaj nemškutarske-svobodnjaške ustavoverce, na kateri podlagi pravičnosti so liberalni ustavoverci pri teh volitvah Slovence tako prezirali? Če pomislimo, da je za vsem 63 poslancev, od katerih pa oba škofa, ker se sej le redko vdeležujeta, en okrajni glavar, ki poslanstva ni sprejel, in deželni glavar niso volili, tako jih je volilo samo 59 in sicer 8 Slovencev, 13 konservativcev in 38 liberalnih ustavovercev. Odkod je to, da ima 38 ustavovercev v odboru za denarstvene zadeve 9 udov, konservativci 3 in Slovenci nobenega? Kako pa je v drugih odborih? V šolskem odboru je 5 ustavovercev, 1 konservativec in 1 Slovenec; za prošnje 3 ustavoverci, 1 konservativec in 1 Slovenec; za poljedelstvo 6 ustavovercev, 1 konservativec in noben Slovenec, za srenjske zadeve 5 ustavovercev, 2 konservativca in noben Slovenec. Te številke kažejo dosti jasno, kaj imajo Slovenci od svobodnjaških nemških ustavovercev pričakovati. Kje je pravica in enakopravnost? Tisti dan so se tudi volitve poslancev potrjevale. Vsi so se odobrili, samo zopet trije Slovenci ne, ker so jim ustavoverni nemčurji zapreke delali in sicer gg. dr. Šuca, dr. Radaju in Fluherju. Dasiravno sta dr. Schalhammer za Šuca, dr. Dominkuš pa za Radaja in Fluherja vse sumničenje hudobnih nasprotnikov ovrgla, se je vendar potrditev teh poslancev z liberalno ustavoverno večino odložila. Tudi poslanec Kadaju so Ptujski nemškutarski naprednjaki sitnobe pripravljali, ker so mislili, da je narodnjak; nemški ustavoverci so pa zopet mislili, da je ustavoverec, in dasiravno se je g. Kukovec za njega potegnil, so ga potrdili, kar je moglo Slovence toliko bolj razveseliti, ker je g. Kada poštenjak. V seji 5. okt. se je volilo 12 odbornikov za pismo na cesarja, med katerimi sta dr. Dominkuš in Herman, 2 konservativca in

8 liberalcev. Pismo na cesarja ni liberalcem nič po volji bilo, ker so se bali, da bi cesar zvedel napake v cerkvenem, državnem, narodnem in društvenem obziru, ktere so oni sami povzročili in so na to delali, da do tega pisma ne pride, kar so s tem dosegli, da niso več ko k eni odborovi seji prišli, pri kateri se še nič določnega sklepati moglo ni. Zastopniki slovenskega in konservativnega kluba so svoj načrt za prihodnjo sejo pripravili, liberalci pa ne, ker so vedeli, da ga ne potrebujejo. Ker ni liberalni predsednik nobene seje več sklical, sta ostala načrta Slovencev in konservativcev na cedilu. Tako postopanje liberalno-ustavoverne stranke se mora poštenim državljanom toliko bolj čudno dozdevati, ker je po imenu 33 poslancev za in 23 zoper pismo na cesarja glasovalo. Za pismo je glasovalo 6 Slovencev, Radaj in Šnideršič nista bila pri seji, 13 konservativcev in 14 zmernih ustavovercev. Zakaj nam branijo nemški svobodnjaki naše reve in nadloge cesarju razodeti in mu naše želje in mnenje naznaniti?! V seji 8. okt. bi se imela volitev gg. Radaja in Fluherja potrditi po predlogu deželnega odbora. Ker je pa dr. Radaj nemčursko drupal hudo prijel in jo grajal „zavoljo njenega nepoštenega postopanja proti poštenim narodnjakom, ki se, sramovaje se svoje firme v Karlavi, za vlado skriva, da bi zamogla do večine priti.“ To je pa svobodnjake tako razkačilo, da so potrditev zopet odložili. Resnica v oči bode.

(Dalje prih.)

Od sv. Marjete pri Pesnici. (Nemila smrt) je 23. nov. pobrala prvošolca J. Dajčmana iz tukajšnje župnije v mariborski mladenišnici, v katero je bil iz posebnih vzrokov precej v prvem letu sprejet. Tukaj se je uka s vso marljivostjo poprijel, tako, da je bil kmalu v začetku zaradi napredovanja v latinščini od svojega učnika očitno pohvaljen. Bil je bistre glavice in vedrega duha in ker je dosti ukaželjnosti kazal, so ga stariši v latinske šole dali. Veselje njegovo je bilo zvoniti, v cerkvi biti, pri sv. meši streči. Velika je blagih roditeljev žalost, ki so v svojem sreju sladko nado gojili, da utegne njih ljubljenec kedaj pred Gospodom altarjem svoje domače cerkve novo mešo peti; zato so si veliko prizadevali, da bi ga kmalu pri začetku v mladenišnico spravili. To se jim je tudi posrečilo, ali Bog je v svoji neizrekljivi sprevidnosti drugače storil, ter ga tako hitro k sebi vzeli; kratko je živel, vendar, kakor se sme nadejati, veliko časa izpolnil, ker je njegova duša Bogu dopadla. Posebna hvala pa gre čč. gg. voditeljema ove mladenišnice, ki sta pokojnega lepo in ljubeznjivo s vsem oskrbela, za dušo in telo, Bog jima plati; težko bi bil kje drugod tako preskrbljen. Žalovajočim roditeljem želimo krščansko potolaženje in udanost v božjo voljo, pokojnemu pa večni mir! — Veliko imamo tukaj trpeti od ponočnjakov in tatov, ki cele noči okoli rogovilijo, nemir delajo pa tudi v kleti in hrame vdirajo in kradejo. Večkrat so že telegraf poškodili, ki je za okrajno